

Amaca Göre Sınıflamalar

Dr.Öğr.yesi Serpil Aydın

COFOG (Devlet Fonksiyonlarının Sınıflaması), devlet tarafından hanehalkları yararına bireysel veya toplu olarak yapılan harcamaları;

COICOP (Amaca Göre Bireysel Tüketim Sınıflaması), yiyecek, giyim, konut, sağlık ve eğitim üzerine hanehalklarının yaptığı harcamaları;

COPNI (Hanehalklarına Hizmet Veren Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Amaca Göre Sınıflaması), kar amacı gütmeyen kuruluşların hanehalkları için yapılan geleneksel harcamaların, yanı sıra çevre koruma vb. faaliyetler için yapılan harcamaları;

COPP (Üretici Giderlerinin Amaca Göre Sınıflaması), üreticilerin giderlerini amaca göre sınıflanmasına ilişkin kapsam, üreticilerin ve özellikle (finansal olsun olmasın) şirketler kesimine ilişkin piyasa üreticilerinin hanehalkları yararına yaptıkları harcamaları sınıflandırır.

DEVLET FONKSİYONLARININ SINIFLAMASI (COFOG)

COFOG esas olarak, müstakil hanehalkına yarar sağlayan ve hanehalkının gerçek nihai tüketim harcamalarını tanımlamaktadır.

COFOG ayrıca devletlerin ekonomik ve sosyal fonksiyonlarda yer aldığı seviyede ülkelerarası karşılaştırmalar yapmak için de kullanılır. COFOG yalnızca devlet yönetimindeki organizasyonel değişikliği ortadan kaldırmaz, aynı zamanda ülkeler arasındaki yönetsel farklılıkları da giderir. Bir ülkede, örneğin, su tedariki ile ilgili bütün fonksiyonlar tek bir devlet kuruluşu tarafından yerine getiriliyor olabilir, aynı anda başka bir yerde bunlar çevre, konut ve endüstriyel gelişim ile ilgilenen departmanlar arasında paylaşılabilir. Harcama sınıflamalarında bu değişik birimler tek bir “su tedariki” fonksiyonu altında bir araya getirilebilir.

Sınıflamanın Birimleri

- Sınıflamanın birimleri, esas itibariyle, bireysel işlemlerdir. Bu her satın almaya, maaş ödemeye, transfere, kredi ödemesine veya diğer masraf gibi işlerin hizmet ettiği fonksiyona göre bir COFOG kodu atanması gerekli demektir. Bu durumda, sermaye ve cari transferler ve finansal varlıkların net eldesi göz önünde bulundurularak kesin bir şekilde uygulanması önerilir. Fakat, diğer masrafların çoğunlukta olduğu durumlarda işlemlerin sınıflama birimi olarak kullanılması genellikle mümkün olmayacaktır. Bunun yerine COFOG kodları devlet birimleri veya bakanlıklar bünyesindeki şubelere, ofislere, program birimlerine, büro ve benzeri birimlere atanmak durumunda kalınacaktır. O halde tek bir birim tarafından yapılan tüm masraflara (transferler ve finansal varlıkların net kazanımı dışında), o birime atanan COFOG kodu verilecektir.

Bölümler

01 Genel kamu hizmetleri

02 Savunma

03 Kamu düzeni ve güvenliği

04 Ekonomik işler

05 Çevresel koruma

06 Barınma ve toplum refahı

07 Sağlık

08 Eğlence, kültür ve din

09 Eğitim

10 Sosyal koruma

AMACA GÖRE BİREYSEL TÜKETİM SINIFLAMASI (COICOP)

COICOP, 1993 SNA'sının ayrılmaz bir parçasıdır, ancak üç istatistiksel alanda kullanımı da amaçlanmıştır:

hanehalkı bütçe araştırması,

tüketici fiyat endeksleri

gayri safi milli hasılanın uluslararası karşılaştırması ve bileşenlerinin harcamaları.

Bütün bu kullanımlar için, temel COICOP sınıflamasının bu sınıfların daha fazla alt bölüme ayrılması ile daha detaylı hale getirilmesi gereklidir, ancak COICOP'un temel yapısının korunması durumunda, ülkeler arasında ve bu farklı alanlardaki istatistikler arasında karşılaştırılabilirlik açısından belirgin avantajlar mevcuttur.

- COICOP sınıfları “hizmetler” (H), “dayanıklı olmayan” (DO), “yarı-dayanıklı” (YD) ve “dayanıklı” (D) olarak ayrılmaktadır. Bu ek sınıflama diğer analitik uygulamalar için yarar sağlamaktadır. Örneğin, bazı durumlarda hanehalkı tarafından elde tutulan “yatırım malları” stokunu tahmin etmek yararlı olabilir; COICOP sınıfları içinde dayanıklı tüketim malları olarak tanımlanan mallar bu tür tahminlerde temel unsurları sağlar.

COICOP üç kurumsal sektör tarafından yapılan bireysel tüketim harcamalarını tanımlar: hanehalkı, Hanehalkına Hizmet Veren Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar (NPISH'ler) ve devlet. Bireysel tüketim harcamaları bireylerin ya da hanehalkının yararı için yapılmış tüketim harcamalarıdır.

– Hanehalkı tarafından yapılan tüm tüketim harcamaları bireysel olarak tanımlanır; COICOP 01'den 12'ye kadar olan bölümler bu harcamaların yapılma amaçlarını tanımlar;

– NPISH'ler'lerin tüm tüketim harcamaları da bireysel hanehalkının yararına olduğu için aynı şekilde kabul edilir; COICOP, NPISH'lerin harcamalarının amaçlarını tanımlar;

Yalnızca devletin bazı tüketim harcamaları bireysel olarak kabul edilir. Genel kamu hizmeti, savunma, kamu düzeni ve güvenliği, mali işler, çevresel koruma ve konut ve toplum huzuru üzerine yapılan harcamalar bireysel hanehalkındansa toplum yararına yapılmış olarak değerlendirilir. Bunlar “kolektif tüketim harcamaları” (ya da “devletin gerçek nihai tüketimi” ya da “gerçek kolektif tüketim”) olarak adlandırılır ve COICOP'ye dahil edilmez. COICOP, bireysel olarak tanımlanan devlet harcamalarını açıklar ve onları amaca göre yani, sağlık, eğitim, sosyal koruma, eğlence ve kültür sınıflarındır.

COICOP temelde üç parçaya ayrılır:

01'den 12'ye olan bölümler Hanehalkının bireysel tüketim harcamaları

Bölüm 13 NPISH'lerin bireysel tüketim harcamaları

Bölüm 14 Devlet'in bireysel tüketim harcamaları

COICOP 13. ve 14. bölümler bünyesindeki amaç alt başlıkları NPISH'ler ve devletler için olan sınıflamalarda da, yani, COPNI ve COFOG'da da kendini tekrar eder. Böylelikle NPISH'ler ve devletin tüketim harcamaları COPNI ve COFOG'ye göre sınıflandırıldığında, bu iki sınıflamadaki bireysel tüketim harcamaları direk olarak COICOP'nin 13. ve 14. bölümlerine transfer edilebilir.

COICOP istatistiklerinin sunumu

- COICOP dikey olarak düzenlenmiştir: ilk olarak hanehalkının harcamaları, sonra NPISH'lerin harcamaları ve son olarak devlet harcamaları. Bu verilerin derlenmesinde daha fazla tutarlılık için yapılmaktadır. COICOP'ye göre istatistiklerin sunumunda, istatistikleri matris formatında görüntülemek daha aydınlatıcı olabilir. Son sütun amaca göre gerçek bireysel tüketimi ve 2'den 4'e kadar olan sütunlar bununla ilgili olan üç kurumsal sektörün –hanehalkı, NPISH'ler ve devlet- bu toplama yaptığı katkıyı göstermektedir.

Amaç	COICOP: hanehalkı	COICOP: NPISH'ler	COICOP: devlet	Gerçek bireysel tüketim
Gıda ve alkolsüz içecekler	01			01
Alkollü içecekler, tütün, vb.	02			02
Giyim ve ayakkabı	03			03
Konut, su ve yakıt	04	13.1	14.1	04+13.1+14.1
Mobilya, ev ekipmanları, vb.	05			05
Sağlık	06	13.2	14.2	06+13.2+14.2
Taşıma	07			07
Haberleşme	08			08
Eğlence ve kültür	09	13.3	14.3	09+13.3+14.3
Eğitim	10	13.4	14.4	10+13.4+14.4
Otel ve lokantalar	11			11
Sosyal koruma	12.4	13.5	14.5	12.4+13.5+14.5
Muhtelif mal ve hizmetler	12 (12.4 hariç)			12 (12.4 hariç)
Diğer hizmetler		13.6		
Toplam				

Bölümler

01-12 HANEHALKLARININ BİREYSEL TÜKETİM GİDERLERİ

01 Gıda ve alkolsüz içecekler

02 Alkollü içecekler, tütün ve uyuşturucu

03 Giyim ve ayakkabı

04 Konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlar 05 Mobilya, ev aletleri ve ev bakımı

06 Sağlık

07 Ulaştırma

08 Haberleşme

09 Eğlence ve kültür

10 Eğitim

11 Oteller ve lokantalar

12 Çeşitli mal ve hizmetler

13 HANEHALKINA HİZMET VEREN KAR AMACI GÜTMİYEN KURULUŞLARIN BİREYSEL TÜKETİM GİDERLERİ (NPISH'ler)

14 DEVLETİN BİREYSEL TÜKETİM GİDERLERİ

HANEHALKINA HİZMET VEREN KAR AMACI
GÜTMİYEN KURULUŞLARIN AMACA GÖRE
SINIFLAMASI
(COPNI)

- Hanehalkına hizmet veren kar amacı gütmeyen kuruluşların tüm tüketim giderleri, 1993 Ulusal Hesap Sisteminde (SNA) bireysel harcamalar olarak ele alınmaktadır. COPNI'nin asıl kullanım amacı, NPISH'lerin, hanehalklarının ve devletin bireysel tüketim harcamalarının amaçlarıyla tutarlı olan harcamalarını, hanehalklarının 1993 SNA'sındaki gerçek nihai tüketimlerini (ya da gerçek bireysel tüketimlerini) elde etmek amacıyla sınıflamaktır

- COPNI, hanehalkına hizmet veren kar amacı gütmeyen kuruluşların yapmış olduğu faaliyetlerin uluslararası standartta karşılaştırmalarını kolaylaştırmak için de kullanılabilir. Birçok ülkede bu kuruluşların faaliyetleri, halk nüfusuna eğitim, sağlık ve sosyal koruma hizmetleri sağlanması açısından hükümet için önemli bir tamamlayıcı niteliğindedir. Bazı ülkelerde, hanehalkına hizmet veren kar amacı gütmeyen kuruluşlar, çevresel koruma, insan haklarının korunması ve azınlıkların savunulması gibi geleneksel olmayan alanlarda da önem kazanmaktadır. COPNI sağlık ve eğitim hizmetlerinin sağlanması gibi geleneksel olan amaçlara ek olarak, bu yeni amaçları da tanımlamaktadır.

Bölümler

01 Konut

02 Sağlık

03 Eğlence ve Kültür

04 Eğitim

05 Sosyal Koruma

06 Din

07 Siyasi Partiler, İş ve Meslek Organizasyonları

08 Çevresel Koruma

09 Hizmetler b.y.s.

AMACA GÖRE ÜRETİCİ HARCAMALARI SINIFLAMASI (COPP)

- COPP'un kapsamı, üreticilerin harcamaları ve özellikle de ortak sektör üreticileriyle (finansal olan ve olmayan) ilgilenmektedir. Pratik nedenlerden ötürü, COPP devletin üretimle ilgili olan harcamalarını, hanehalkına hizmet veren kar amacı gütmeyen kuruluşları ve hanehalklarını sınıflamak (NPISH'ler) için kullanılamayabilir çünkü bu sektör üretimlerinin çoğu, COFOG, COPNI ve COICOP tarafından iyi analiz edilen kendi tüketim harcamalarına tahsis edilir.

Bölümler

- 01 Altyapı giderleri
- 02 Araştırma ve geliştirme giderleri
- 03 Çevresel koruma giderleri
- 04 Pazarlama giderleri
- 05 İnsan kaynakları kalkınma giderleri
- 06 Yürürlükteki üretim programları, idare ve yönetim giderleri

COPP ve diğer amaca göre olan harcama sınıflamaları analiz esnasında birbirlerinden farklı iki role sahiptirler. Birincisi, sektörler arasındaki harcamaların analizine hizmet etmek, ikincisi ise sektöre özel analizi kapsar. Birinci durumda, amaç sınıflamaları değişik çeşitteki uydu analizlerinde kullanılır ve sadece sermayeye katılmamış, politika işlerine verilen ekonomik yanıtlar olan cari hesap harcamalarına uygulanır. Burada, COPP'a sadece üreticilerin sermayeye katılmamış cari işlem harcamalarında başvurulur ve COFOG, COICOP ve COPNI ise sırasıyla devletin, hanehalklarının ve NPISH'lerin nihai tüketim harcamalarına uygulanır. Üreticilerin cari işlem harcamaları, uydu analizlerinde ayrı kuruluşlar olarak ele alınan yardımcı faaliyetlerin varsayılan çıktılarının ara tüketimlerini içerir.

- COPP diğer amaca göre harcama sınıflamaları ışığında gözden geçirildiği zaman, COPP kategorilerinin tüm anonim sektörlerin ilgili alanlarına hitap etmediği ve özel konulara hitap edebilmek için amaca göre yapılan harcama sınıflamalarına ihtiyaç duyduğu söylenebilir. Bu nedenle COFOG, yönetim amacı sınıflaması olarak, sosyal firma çalışanlarının analizine yardımcı olur ve COFOG ayrıca işletmelerin karşılaşabileceği altyapı konularında yol göstermeyi sağlar.

- Amaca göre gider sınıflamalarının tümünün birlikte araştırılmasının diğer bir nedeni ise 1993 SNA'nın tanıttığı “gerçek tüketim” kavramıdır. Amaca göre gider sınıflamaları için bu kavram tanımlamasının sonucu: devlet ve NPISH'ler tarafından hanehalklarına yapılan tüm aynı sosyal transferlerle ilgili harcamalar için COFOG, COICOP ve COPNI uyumlu olmalıdır. 1993 SNA'nın kavramsal kısıtlamaları içinde, COPP bu yeni kavramdan etkilenmemiştir. Bu ancak, sadece devletin ve NPISH'lerin değil aynı zamanda şirketlerin de hanehalklarının refahına katkıda bulunduğu fark edilirse değişebilir.

-
- COPP'nin gelişiminde, bu sınıflamanın çoğunlukla kuruluşlar tarafından tespit edilen üretim harcamasını, sermaye oluşumunu ve diğer üretimle ilgili verileri sınıflamak için kullanılacağı göz önünde bulundurulmuştur. Bu veriler, Tüm Ekonomik Faaliyetler için Uluslararası Standart Sanayi Sınıflama (ISIC) kategorileri tarafından da sınıflandırıldığı için COPP, ISIC ve Merkezi Üretim Sınıflaması (CPC) arasında yakın bir ilişki vardır. Ayrıca, COPP, çekirdek ulusal hesaplar analizlerinde kuruluş olarak görülmeyen fakat diğerleri arasında eğitim, sağlık, çevre koruması ve AR&GE ile ilgilenen uydu hesaplarında ayrı birimler olarak tanımlanması gereken girişimlerin yardımcı faaliyetlerinin üretimle ilgili verilerini özel olarak tanımlamak için kullanılır.